

Vith INTERNATIONAL EURASIAN
EDUCATIONAL RESEARCH CONGRESS

EJERCongress 2019 ABSTRACTS

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

19-22 JUNE 2019 / Ankara University
19-22 HAZİRAN 2019 / Ankara Üniversitesi

VIth INTERNATIONAL EURASIAN
EDUCATIONAL RESEARCH CONGRESS

EJERCongress 2019
ABSTRACTS

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

19-22 JUNE 2019 / Ankara University

19-22 HAZİRAN 2019 / Ankara Üniversitesi

ANI YAYINCILIK

ANKARA

VIth INTERNATIONAL EURASIAN EDUCATIONAL RESEARCH CONGRESS

EJERCONGRESS 2019 CONFERENCE PROCEEDINGS

EJERCONGRESS 2019 BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

Anı Yayıncılık
Kızılırmak Sokak 10/A
Bakanlıklar / Ankara
Basım tarihi : 12 Temmuz 2019
Tel : 0 312 425 81 50 pbx
Fax : 0 312 425 81 11
info @aniyayincilik.com.tr
ejercongress@gmail.com
www.http://.aniyayincilik.com.tr
ISBN: 978-605-170-282-7

Honorary Members of Congress / Kongre Onursal Başkanları

Prof. Erkan İBİŞ, Ankara University Rector

Prof. Veysel SÖNMEZ, EJER Founding Editor

Congress Presidents/ Kongre Başkanları

Prof. Fatma BIKMAZ, Ankara University Faculty of Education Dean

Assoc. Prof. Şakir ÇINKIR, EJER Editor

Heads of Organizing Committee/ Düzenleme Kurulu Başkanları

Assoc. Prof. İlhan YALÇIN, Assistant Dean of the Faculty of Education, Ankara University

Assoc. Prof. Canay Demirhan İŞCAN, Assistant Dean of the Faculty of Education, Ankara University

Congress Secretary/ Kongre Genel Sekreteri

Dilek ERTUĞRUL, EJER

Members of the Organizing Committee/ Düzenleme Kurulu Üyeleri

Prof. Ayşe Çakır İLHAN

Prof. Erten GÖKÇE

Prof. F. Çağlayan DİNÇER

Prof. Gürcan GÜRGEN

Prof. H. Hüseyin AKSOY

Prof. Hafize KESER

Prof. Hasan ÜNDER

Prof. Meral UYSAL

Prof. Ömay ÇOKLUK

Prof. Sedat SEVER

Prof. Seher SEVİM

Prof. Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ

Assoc. Prof. Berna ASLAN

Assoc. Prof. Canay Demirhan İŞCAN

Assoc. Prof. Celal Deha DOĞAN

Assoc. Prof. Cevriye ERGÜL

Assoc. Prof. Dilek ACER

Assoc. Prof. Hayriye Tuğba ÖZTÜRK

Assoc. Prof. İlhan YALÇIN

Assoc. Prof. Mustafa SEVER

Assoc. Prof. Yasemin ESEN

Assist. Prof. Ayşegül BAYRAKTAR

Assist. Prof. Gökhan ATİK

Assist. Prof. Müge ŞEN

Assist. Prof. Pelin TAŞKIN

Res. Assist. Burcu ÇABUK

Res. Assist. Ece KOÇER

Res. Assist. Fulya SOĞUKSU

Res. Assist. Özge ERDEMLİ

International Organizing Committee /Uluslararası Düzenleme Kurulu Üyeleri

Prof. Christian Faltis, University of California, Davis, USA

Prof. Gery McNamara, Dublin City University, Dublin,
IRELAND

Prof. James Banks, University of Washington, USA

Prof. Jennifer Mahon, University of Nevada, Reno, USA

Prof. Joe O'hara, Dublin City University, Dublin, IRELAND

Prof. Lynn Burbaw, University of Texas A&M, USA

Prof. Mokter Hossain, University of Alabama, USA

Prof. Stephen Lafer, University of Nevada, Reno, USA
Prof. Senel Poyrazli, Penn State University, PA, USA
Prof. Ali ERSOY, Anadolu Üniversitesi , Eskişehir,
Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Ayşe Çiftçi, Purdue University, IN, USA

Assoc. Prof. Dr. H.Eray ÇELİK, Yüzüncü Yıl Üniversitesi,
Van, Türkiye
As. Prof. Tao Wang, University of Washington, Bothell,
USA

Scientific Committee / Bilim Kurulu

Prof. Abbas TÜRNÜKLÜ
Prof. Abdurrahman TANRIÖĞEN
Prof. Abdülkadir MASKAN
Prof. Adnan ERKUŞ
Prof. Adnan KAN
Prof. Adnan KÜÇÜKOĞLU
Prof. Ahmet IŞIK
Prof. Ahmet İlhan ŞEN
Prof. Alev ÖNDER
Prof. Ali BALCI
Prof. Ali BÜLBÜL
Prof. Ali ERSOY
Prof. Ali Fuat ARICI
Prof. Ali Günay BALIM
Prof. Ali İlker GÜMÜŞELİ
Prof. Ali MEYDAN
Prof. Ali Osman ALAKUŞ
Prof. Ali Osman GÜNDOĞAN
Prof. Ali Osman ÖZTÜRK
Prof. Ali SABANCI
Prof. Ali TAŞ
Prof. Ali TAŞKIN
Prof. Alim KAYA
Prof. Andrey A. Kiselnikov
Prof. Anita PIPERE, Daugavpils, LATVIA
Prof. Antonio E. Puente
Prof. Arda ARIKAN
Prof. Arif SARIÇOBAN
Prof. Asım ÇİVİTÇİ
Prof. Asiye İVRENDİ
Prof. Aslı UZ BAŞ
Prof. Asuman DUATEPE PAKSU
Prof. Atilla CAVKAYTAR

Prof. Aycan Çiçek SAĞLAM
Prof. Ayhan Kürşat ERBAŞ
Prof. Ayhan YILMAZ
Prof. Ayla OKTAY
Prof. Ayperi DİKİCİ SİĞİRTMAÇ
Prof. Aysel KÖKSAL AKYOL
Prof. Ayşe BALCI KARABOĞA
Prof. Ayşe Çiftçi
Prof. Ayşe ESRA ASLAN
Prof. Ayşe KIRAN
Prof. Ayşe OĞUZ ÜNVER
Prof. Ayşe Rezan ÇEÇEN EROĞUL
Prof. Ayşegül DALOĞLU
Prof. Ayşen BAKİOĞLU
Prof. Ayten GENÇ
Prof. Aytunga OĞUZ
Prof. Beatrice ADEARA
Prof. Belma HANEDAR
Prof. Belma TUĞRUL
Prof. Berrin AKMAN
Prof. Bilal DUMAN
Prof. Bilge CAN
Prof. Binnur YEŞİLYAPRAK
Prof. Birgit PEPIN, Sor
Prof. Buket AKKOYUNLU
Prof. Bülbin SUCUOĞLU
Prof. Celal BAYRAK
Prof. Cem GÜZELLER
Prof. Cemal Ergin EKİNCİ
Prof. Cemalettin İPEK
Prof. Cengiz ŞAHİN
Prof. Christian Faltis
Prof. Çavuş ŞAHİN

(24882) Üniversite Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeyleri ile Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Özyeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**BİNNAZ KIRAN**

MERSİN ÜNİVERSİTESİ

BİNAZ BOZKUR

MERSİN ÜNİVERSİTESİ

ÖZGE CENGİZ

MERSİN ÜNİVERSİTESİ

ÖZET**Problem Durumu**

Umutsuzluk, geleceğe yönelik olumsuz beklentileri ifade etmekte (Durak ve Palabıyıköğlu, 1994) ve bir amacı gerçekleştirmede sıfırdan az olan olumsuz beklentiler şeklinde tanımlanmaktadır (Dilbaz ve Seber, 1993). Gelişimsel olarak yetişkinliğe geçiş süreci olarak nitelendirilebilecek olan üniversite döneminde, gelecek kaygı ve buna bağlı olarak umutsuzluk daha belirgin hale gelmektedir. Gelecek kaygısında hem içinde yaşanılan dönem ve şartlar hem de bireysel özellikler etkili olmaktadır. Artan rekabet ve işsizlik sorunu geleceğe yönelik bir belirsizlik oluşturmakta ve özellikle işsizlik oranlarının yüksekliği ve gelecekte iş bulamama kaygısı üniversite öğrencileri arasında önemli bir umutsuzluk kaynağı oluşturabilmektedir (Dursun ve Aytaç, 2012). Yani iş bulmaya yönelik kaygıların ve geleceğe yönelik belirsizliğin de umutsuzlukta rol oynayabileceği düşünülmektedir.

Belirsizlik insan psikolojisi üzerinde olumsuz etkiler bırakabilen bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Belirsizlik kavramı genel olarak endişe kaygı ve korku kavramını beraberinde getirmektedir (Sarı & Dağ, 2009). Belirsizliğe tahammülsüzlük belirsiz durumlara ve olaylara karşı duygusal, bilişsel ve davranışsal olarak negatif reaksiyon göstermeye olan yatkınlık olarak tanımlanmıştır (Dugas, Buhr ve Ladouceur, 2004). Belirsizliğe tahammülsüzlüğü yüksek olan kişilerin belirsizlik içeren durumları keyif kaçıran ve stresli durumlar olarak görmeye, belirsizlikten kaçınmaya ve belirsizlik içeren durumlarda işlevselliklerinde sıkıntı yaşamaya yatkın oldukları da belirtilmiştir (Buhr ve Dugas, 2002). Belirsizlik genel olarak kaygı ve korku durumunu da beraberinde getirmekte ve belirsizliğe tahammül etme sorunu öğrencinin psikolojik uyumunu sekteye uğratabilmektedir. Bu nedenle öğrencilerin geleceğe yönelik umutsuzluk yaşamada, belirsizliğe tahammülsüzlüğün önemli bir rolü olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın bir diğer değişkeni olan kişinin kendine yönelik yeterlik algısının yaşayacağı umutsuzluk düzeyi üzerinde etkili olacağı düşünülmektedir. Özyeterlik algısı bir görevi veya işi gerçekleştirebilmek için gerekli olan bilişsel, sosyal, duygusal ve davranışsal becerileri düzenleme ve uygulamayı içerir. Yani kısaca özyeterlik algısı bireyin bir işi yapıp yapamayacağına ilişkin algısıdır. Özyeterlik algısı kişinin sahip olduğu becerilerin fazla olmasıyla ilgili değil, belli bir durumda sahip olduğu becerilerle neler yapabileceğine inanması ile ilgilidir (Bandura, 1997). Bireysel bir özellik olan öz yeterlik algısının yüksek olmasının kişinin kendine güvenmesi geleceğe yönelik umutsuzluk düzeyinin azalmasında etkili olabileceği düşünülmektedir.

Bu nedenle bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin umutsuzluk düzeyleri ile belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri, gelecekte iş bulmaya yönelik algıları ve genel öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Araştırma Yöntemi

Bu araştırma genel tarama modellerinden biri olan ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmaya Akdeniz Bölgesindeki bir devlet üniversitesinin çeşitli fakültelerindeki bölümlerde okuyan 636 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin 336'sı kadın 300'ü ise erkek öğrencidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Carleton, Norton ve Asmundson (2007) tarafından geliştirilen ve Sarıçam, Erguvan, Akın ve Akça (2014) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği - Kısa Formu (BTÖ - 12), Beck ve Ark. tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Seber ve ark. (1993) ile Durak ve Palabıyıköğlu (1994) tarafından yapılan Beck Umutsuzluk Ölçeği, Schwarzer ve Jerusalem (1995) tarafından geliştirilen ve Aypay (2010) tarafından Türkçeye uyarlanan Genel öz yeterlik ölçeği (GOYÖ) ve araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda cinsiyet, sınıf, vb. demografik değişkenlerin yanında öğrencilerin gelecekte iş bulma olasılıklarını da yüzde bazında belirtmelerini isteyen bir soruya da yer verilmiştir. Araştırma kapsamında uygulanan ölçme araçları dersliklerde araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Uygulama yaklaşık 20 – 25 dakika sürmüştür. Araştırma kapsamında toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve veriler SPSS 22 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde verilerin normal dağıldığı da göz önünde bulundurularak çalışma kapsamında ele alınan değişkenlerin birbirleriyle ilişkisini belirlemek için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında yer alan değişkenlerin öğrencilerdeki umutsuzluk düzeyini ne kadar yordadığını belirlemek için aşamalı çoklu doğrusal regresyon analizi tekniğinden yararlanılmıştır.

Beklenen/Geçici Sonuçlar

Araştırma sonucunda öğrencilerin gelecek kaygıları ile genel öz yeterlikleri arasında negatif yönde ve orta düzeyde ($r = -.46^*$) anlamlı bir ilişki olduğu, umutsuzluk düzeyleriyle belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arasında ise pozitif yönde ve düşük düzeyde ($r = .23^*$)

anamlı bir ilişki olduğu, iş bulma olasılıklarına ilişkin yüzdeleri ile umutsuzluk düzeyleri arasında negatif yönde ve düşük düzeyde ($r=-.19^*$) anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir deyişle öğrencilerin öz yeterlik algıları ve gelecekte iş bulmaya yönelik inançları arttıkça geleceğe yönelik umutsuzlukları azalmakta ve belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arttıkça da umutsuzluk düzeyleri artmaktadır. Diğer yandan verilere uygulanan aşamalı çoklu doğrusal regresyon analizi Beck Umutsuzluk Ölçeği puanlarının Genel Özyeterlik Ölçeği'nin " Yetenek ve Güven" ile "Çaba ve direnç" boyutları, Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği'nin "Engelleyici kaygı" alt boyutu ve gelecekte iş bulma olasılığına ilişkin algıları değişkenlerince yordandığı gözlenmiştir. Bu veriler araştırmanın beklentileriyle uyumludur. Elde edilen regresyon modeli dört aşamada sonuçlanmış ve model toplam varyansın % 26'sını açıklamaktadır (($R= .512$, $R^2= 258$; $P<.00$).

Sonuç olarak üniversite öğrencilerinde geleceğe yönelik umutsuzlukta genel özyeterlik, belirsizliğe tahammülsüzlük ve gelecekte iş bulma ihtimaline yönelik algının etkili birer faktör oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar bireyin yeterlik algısının güçlendirilmesinin ve belirsizlik durumlarda esnek davranabilme özelliğinin geliştirilmesinin geleceğe yönelik umutsuzluk düzeylerinin azaltılmasındaki önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler : Umutsuzluk, Gelecek kaygısı, Belirsizliğe tahammülsüzlük, Özyeterlik,

Kaynakça

- Aypay, A. (2010). Genel öz yeterlik ölçeği'nin göyö Türkçe'ye uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 113-132
- Bandura, A. (1997). *Self efficacy: The exercise of control*. New York: W.H. Freeman & Company.
- Buhr, K., & Dugas, M. J. (2002). The intolerance of uncertainty scale: Psychometric properties of the English version. *Behavior Research and Therapy*, 40, 931-945.
- Beck, A. T.; Steer, R. A. Manual for the Beck Hopelessness Scale, Psychological Corporation, San Antonio TX, 1988.
- Dugas, M. J., Buhr, K. ve Ladouceur, R. (2004). The role of intolerance of uncertainty in etiology and maintenance. R. G. Heimberg, C. L. Turk ve D. S. Mennin (Ed.). *Generalized anxiety disorder: Advances in research and practice* (s. 142-163). New York, NY: Guilford Press.
- Durak, A. (1994) Beck Umutsuzluk Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9 (31), 1-11.
- Durak, A. & Palabıyıköçlü, R. (1994), "Beck Umutsuzluk Ölçeği Geçerlilik Çalışması", *Kriz Dergisi*, 2(2), s.311-319.
- Dilbaz, N. & Seber, G. (1993), "Umutsuzluk Kavramı: Depresyon ve İntiharda Önemi", *Kriz Dergisi*, 1:134- 138.
- Dursun, S., & Aytaç, S. (2012). Üniversite Öğrencilerinin İşgücü Piyasasına Yönelik Beklentileri Ve İş Deneyimleri İle Umutsuzluk Ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 373-388.
- Sarı, S., & Dağ, İ. (2009). Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği, Endişe ile İlgili Olumlu İnançlar Ölçeği ve Endişenin Sonuçları Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması, geçerliliği ve güvenilirliği, *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 10, 261-270.
- Sarıçam, H., Erguvan, F. M., Akın, A., & Akça, M. Ş. (2014). Belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeği (BTÖ-12) Türkçe formu: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Route Educational & Social Science Journal*, 1(3), 148-157.
- Schwarzer, R. & Jerusalem, M. (1995). Generalized self-efficacy scale. In J. Weinman, S. Wright, & M. Johnston (Eds.), *Measures in health psychology: A user's portfolio. Causal and control beliefs* (pp. 35-37). Windsor, UK: NFER-Nelson.
- Seber, G., Dilbaz, N., Kaptanoğlu, C. ve Tekin, D. (1993). Umutsuzluk ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirliği. *Kriz Dergisi*, 1(3), 139-142.